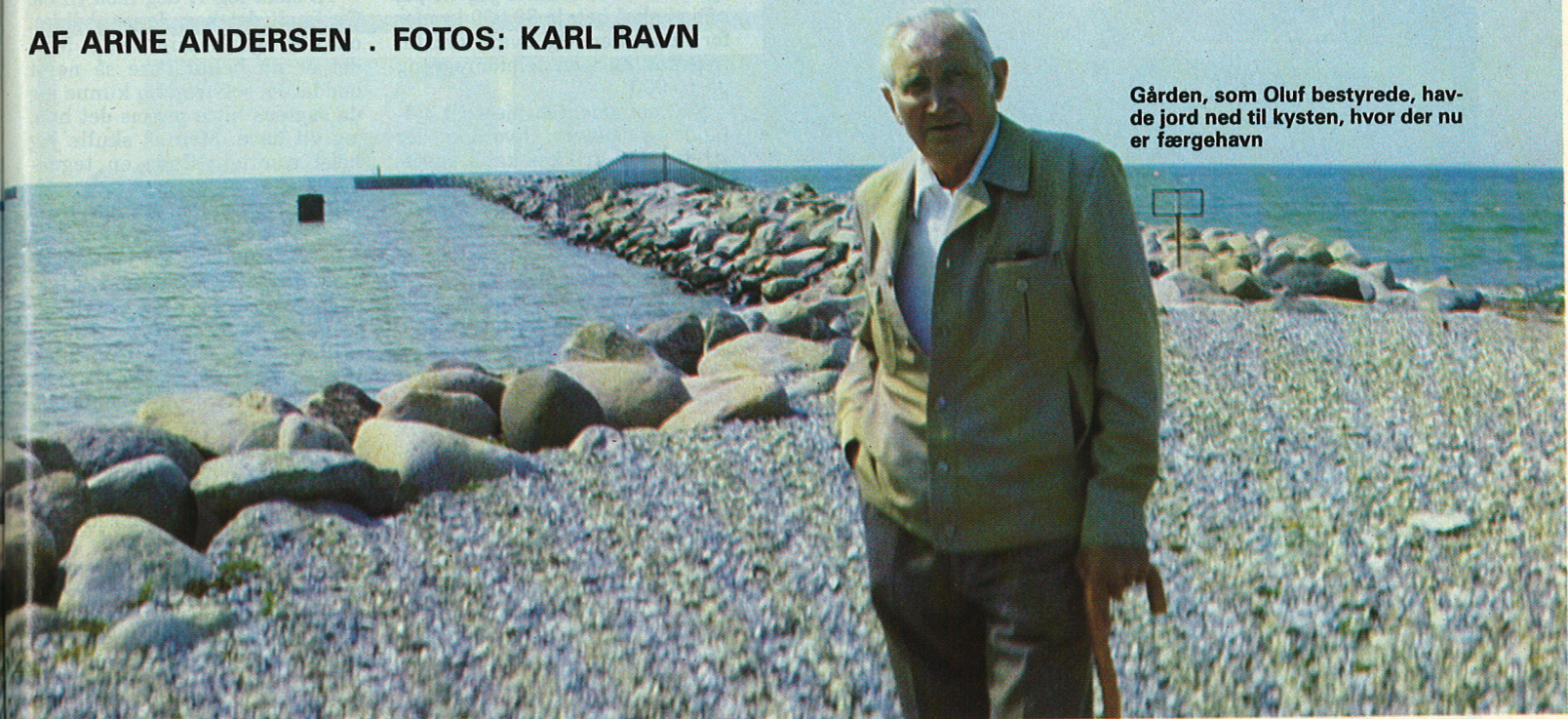

OLUF PÅ ODDEN

AF ARNE ANDERSEN . FOTOS: KARL RAVN

Gården, som Oluf bestyrede, havde jord ned til kysten, hvor der nu er færgehavn

Vel ingen anden egn har ændret sig så voldsomt på 50 år som Sjællands Odde. Oluf er en af de sidste indfødte fra Gniben, før sommerhuse og færgetrafik så dramatisk slog livsmønsteret for Lyngens folk omkuld

Kommunen, Trundholm kommune, har 3½ tusinde helårshuse – og 10.000 sommerhuse.

Olufs fødehjem er nu sommerhus.

Hans tidligere husmandssted er udstykket til sommerhuse.

Den gård, han bestyrede, er solgt som sommerhus, og jorden ligger nu som parkeringsplads for færgehavnen.

Skolen, hvor han gik, den

gamle skole i Yderby heroppe for enden af vejen, den er også blevet sommerbolig.

Oluf Hansens gensyn med fødeegnen har ført ham her til vejen, kantet med sommerhuse helt ud til stranden, hvor den ender ved en tilgroet hulvej henimod en øde byggetomt.

Her, lige her, tjente Oluf sine første penge. Han var 17 år, da han fik arbejde her på stenvær-

ket. Det var hårdt i begyndelsen at følge med og læsse tipvogne med skærver fra 4 morgen til 1 middag. Og bagefter hjem og hjælpe moderen med landbruget til ud på aftenen.

Han synes, han endnu kan høre dampmaskinens hvæsen og knuseværkets stenrumlen.

En hare kommer hoppende og nipper til græsset. Lidt efter en til og en tredje.

Der har altid været mange harer herude på Odden.

– Far var landpostbud. Han kørte postturen i gig. Vi havde en hest. Og tre køer.

Engang skulle han tage søm med hjem fra byen til en mand. To tretommersøm. Han tænkte, at han hellere måtte tage tre søm, for at være på den sikre side, og blev så bebrejdet af manden, at han kom med alle de søm, når manden kun skulle bruge et, og så et i reserve. Så småt var det. Der var sjældent penge mellem folk.

Vi var 9 børn derhjemme, og mor sad med fem af os ukonfirmerede, da far døde.

Der var kommet liv til Odden. Fremmedarbejdere til stenlejet. Ikke det, der lå her, men et an-

det, det første længere ude på Odden. 100 mand var der, alt gik jo med håndkraft dengang. Der blev gravet sten og anlagt en havn, den første, her på nordsiden.

Stenene blev sejlet herfra til Tyskland, til udbygning af den 100 km lange Kielerkanal.

Det blev kaldt Tyskerværket, men det var nu italienerne, der kom og fik arbejde her. Flinker folk var det. De boede i en barak, Italienerhuset, der lå på stranden. De havde deres egen kok med, og de alenlange brød, han bagte, sømmede han fast på væggen. De arbejdede 10 timer om dagen for 35 øre i timeløn. Om søndagen, på deres fridag, gik de i flok ud på Gniben og sang og spillede på guitar noget så kønt.

De kom til far med lønnen og en stump papir med en adresse, han skulle sende pengene til, til familien derhjemme. Da italienerne rejste, kom der andre arbejdere, danske, der var anderledes stridige og krasbørstige. Vi kom til at savne italienerne. Så kom Første Verdenskrig og efter den kom stormfloden i 1921, så havn og stenbrud helt forsvandt.

Oluf ved sit fødehjem, der – ligesom hans barndoms skole og gården, han bestyrede – er blevet sommerbolig

Oluf Hansen arbejdede på det nye stenværk i seks år. Skærverne, han læssede, ligger nu på gaderne i København eller som ballast under de sjællandske jernbaneskiner. Han blev

fodermester og gårdbestyrer og endte som kølemester på et ostelager i København, før han som 70-årig flyttede tilbage til egnen, til et lille hus ved Vig.

Han var gået fra landbruget og søgt til byen som industriarbejder, som andre fra den ufrugtbare egn.

Og samtidig begyndte en modsat indvandring af hovedstadens industriarbejdere, der ville på landet og have sommerhus til ferien.

Lyngen blev udstykket, og efterhånden solgte også fiskere og husmænd både hjem og jord.

Oftest foregik salget til udstykningsfirmaer, som købte jorden billigt, og som havde råd til at vente med videresalg, til fortjenesten var bedre. Derfor tjente Lyngens familier kun småpenge ved dette salg af produktionsjord til sommerhusgrunde.

– Jeg solgte ejendommen for 15.000 kr., mens køberen fik 100.000, da han igen solgte til udstykning, som gav en langt større fortjeneste, ja, ja...

Oluf er ikke bitter, men den store, tunge mand har nu svært ved at forstå, hvad folk skal med al den fritid og ferie. Selv brugte han sin fridag om søndagen til at sove.

– Tyskerne kom igen til Odden under Anden Verdenskrig med kanoner og befæstning, og efter krigen kom flygtningene, tyske

Her tjente Oluf sine første penge. Her lå et stenværk, hvor han læssede tipvogne med skærver fra 4 morgen til efter middag, hvor han skulle passe landbrug for sin mor

flygtninge fra Norge i stuvende fulde landgangsskibe. De ville ikke hjem til det ødelagte Tyskland, men kappede trosserne, da de var slæbt hertil. Nu er også dét kapitel forlængst forbi. Lyngen er blevet til skov, en hul fyrreskov, fyldt med sommerhuse og sommerferieliv og om vinteren øde og forladt.

Tiden går. Den går af sig selv. Og når man kommer over de fire snese år, så laver man ingenting mere, læser lidt, går lidt ture og føler sig mere og mere fremmed og udenfor, fordi det ikke er ens egen tid mere. Så søger man tilbage, mindes. Fremtiden har man ikke noget med at gøre. Det eneste, man kan længes efter, er lørdagssnapsen...

ARTIKEL Oluf Hansens verden er forandret.

Den har ændret sig så meget, at den ikke er til at kende igen. Alting er anderledes. Folk. Landskabet.

På 50 år er hans fødeegn, Sjællands Odde, forvandlet og blevet fuldkommen forskellig fra det, der var hans barndomsland.

Det er nu 83 år siden, at han blev født helt ude på Oddens spids, ved Gniben.

Hans far havde et lille husmandssted på kanten af Lyngen, det flade land ned mod Sejrbugten, ved bakkelandet ud mod Kattegatkysten.

Der var langt mellem husene, husmændenes og fiskernes huse. Langt at gå på arbejde som daglejer.

Langt mellem kornstråene på markernes sandjord.

I dag er det hele blevet til færgetrafik og sommerhuse.

